

Lantbrukarnas
Riksförbund
Växtodling

Växtodling i ett utmanande läge

Av Sveriges närmare 3 miljoner hektar jordbruksmark bedrivs växtodling på 2,5 miljoner hektar åkermark. Det som odlas är spannmål, vall och grönfoder, oljeväxter, ärter och bönor samt grödor som potatis och sockerbeta. I Sverige produceras årligen 5–6 miljoner ton spannmål och vi har ett överskott som exporteras på ca 1 miljon ton.

Våren 2026 står svenska växtodlare inför en svår ekonomisk ekvation, dessutom efter tre år med låga marginaler. Prognoser visar att det kommer bli ett negativt resultat för att producera eftersom kostnaderna är högre än intäkterna. Globala överskott på spannmål har pressat ner priserna på grödor till låga nivåer, samtidigt som kostnaderna för centrala insatsvaror som framför allt mineralgödsel och diesel ökat till historiskt höga nivåer till följd av kriget mellan USA och Iran under senvintern/våren 2026.

Bilden av ett allvarligt läge där jordbruket nu kläms mellan svaga priser på spannmål och oljeväxter och extremt höga priser på diesel och gödning förstärks också av framtagna analyser, uttalanden i media samt att en länsstyrelse går ut och pekar på risker för brist på drivmedel och insatsvaror. Budskapet som framgår är att just lantbruket tillhör de mest utsatta sektorerna, där ökade kostnader riskerar att leda till minskade skördar.

Utöver pris- och kostnadsläget är växtodlingen även starkt väderberoende. Vintern har varit relativt gynnsam i vissa regioner, medan andra har drabbats av ogynnsamma förhållanden som skadat höstsådda grödor mer än normalt. Detta har i sin tur ökat behovet av omsådd under våren.

Detta PM beskriver hur de senaste prisförändringarna för spannmål, oljeväxter, gödselmedel, drivmedel, naturgas och urea påverkar lönsamheten i vårbruket 2026, samt vilka konsekvenser som kan förväntas för sådda arealer, grödval och investeringsvilja.

Slutsatser

- **Hög marknads- och geopolitisk osäkerhet:** Lönsamheten är mycket svår att förutspå, då den påverkas av flera osäkra faktorer så som konfliktläget i Mellanöstern, tullar och utvecklingen av världsmarknadspriser.
- **Klimatförändringar ger större affärsrisker:** Klimatpåverkan och globala marknadsstörningar driver både ökade kostnader och varierande skördar. Detta ökar behovet av anpassning och riskhantering. Väderfenomen som El Niño, extra kalla vintrar och vattenbrist måste hanteras och driver kostnader.
- **Gödningspriserna och dieselprierna är avgörande:** Höga och volatila insatskostnader drar ner lönsamheten. Gödselmedlen står i utgångsläget för ca 40 % av kostnadsmassan i veteodlingen. Diesel och energi är en annan viktig kostnadspost i jordbruket. Och båda påverkas starkt av utvecklingen i Mellanöstern. Hur priserna utvecklas kommer vara avgörande för att kunna bedriva växtodling med lönsamhet.
- **Svag intäkt från spannmål:** Låga spannmålspriser i kombination med höga insatskostnader innebär att intäkterna i många fall inte täcker odlingskostnaderna. Kalkyler visar negativ lönsamhet per odlad hektar dvs bonden går back på odlingen.
- **Anpassningar i produktionen:** Lantbrukare förväntas i större utsträckning optimera efter ekonomi snarare än maximal skörd, vilket kan leda till minskad insatsanvändning, ökad odling av baljväxter som behöver mindre kvävegödsel, blommor eller ökad träda.
- **Risk för minskad produktion:** På sikt finns en risk att svensk spannmålsproduktion minskar, vilket kan försvaga exporten.

Vad behövs?

Sveriges regering måste ersätta drabbade odlare

Lantbrukare står för närvarande inför betydande utmaningar till följd av kraftigt ökade kostnader för gödsel och diesel. Osäkerheten kring hur länge störningarna kommer att bestå, samt eventuella avstängningar av Hormuzsundet, försvårar läget ytterligare. EU utreder nu möjligheten att anpassa statsstödsreglerna så att medlemsstaterna kan kompensera producenterna för de förhöjda kostnaderna för gödsel och diesel. Det är av stor vikt att svenska odlare får ekonomisk kompensation för dessa ökade utgifter.

Sveriges regering måste införa en ytterligare ersättning för precisionsodling av växtnäring

Odlingens produktivitet behöver kontinuerligt förbättras. Rätt mängd på rätt plats av en insatsvara ger samma eller bättre skörd med mindre mängd. En ettårig miljöersättning för precisionsodling av växtnäring och växtskydd skulle stärka både ekonomin och ha miljöfördelar. Dessutom går det åt mindre gödning för samma skörd. Förslag finns färdigt sedan tidigare och politiker och myndigheter har visat att det går om man vill. Ett urval av åtgärder skulle ge ca 500 kr per ha.

EU-kommissionen måste undanta gödning i CBAM

CBAM måste skjutas upp eller fullt ut kompenseras. Detta slår fel när klimatpolitiken når verklighetens åker. Enligt våra beräkningar på en typgård på 300 hektar så är kostnaden för införandet av CBAM mellan 75–130 tkr/år redan nu och i takt med införande stiger den till mellan 275–440 tkr. Därför driver vi att gödning undantas från CBAM alternativt ska lantbrukare inom EU kompenseras för de extra kostnader som uppstår.

EU-kommissionen måste lyfta bort tullar på gödning

För att öka konkurrensen och tillgången av gödning in till EU behöver tullar och handelshinder slopas förutom mot Ryssland och Belarus. LRF har drivit och fortsätter driva frågan och som exempel kan nämnas att kostnaden för kvävegödsel från USA är 29,48 euro per ton plus 6,5 procent på priset. Dessa kostnader måste tas bort långsiktigt.

Prognos ger minusresultat på intäktssidan

Enligt senaste prognoserna pekar utfallet ekonomiskt på ett negativt täckningsbidrag för höstvetete och korn och ett positivt värde för höstraps som dock är lägre än föregående år.

Växtodlingsrapporten, som är framtagen av HIR Skåne, har räknat på prognoser över täckningsbidrag för växtodling utifrån justerade ekonomiska nyckeltal.

Täckningsbidraget är ett ekonomiskt nyckeltal inom lantbruket som visar resultatet innan vissa fasta kostnader. Här räknas alltså rörliga intäkter (ex såld spannmål) minus rörliga kostnader (ex gödning, bränsle), samt även en del fasta kostnader som kopplas till en specifik gröda. På så sätt kan vi se hur mycket en viss gröda "bidrar" med till verksamheten ekonomisk.

Skördenivån är avgörande för lönsamheten, utöver priser och kostnader. Den kalla vintern 25/26 har lett till större utvintring än normalt i vissa områden vilket försämrar resultaten. Exempelvis minskar täckningsbidraget för höstvetete från -641 kr/ha vid 8 ton till -2 437 kr/ha vid 6,5 ton (-1 796 kr/ha). Om omsådd krävs tillkommer kostnader på ca 1 000 kr/ha.

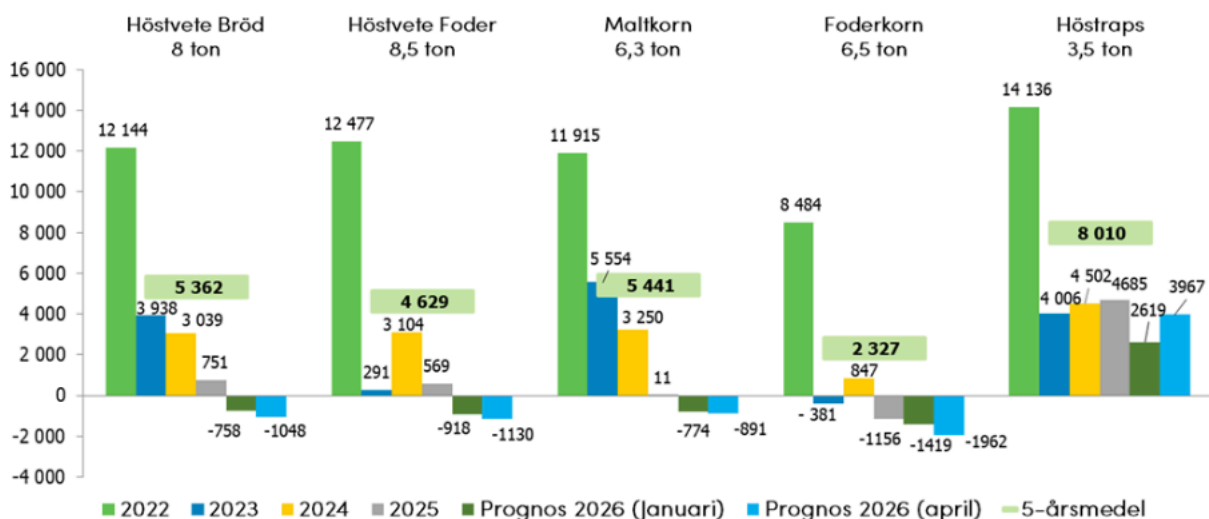

Diagram: Exempel på Täckningsbidrag 2 per hektar Skördenivå 1

Summering och analys av globala ekonomin-ökade kostnader och låga priser

Sammanfattningsvis har de globala priserna på spannmål och oljevaxter fallit eller stått stilla under 2025/2026. Gödning och drivmedel har under mars 2026 blivit allt dyrare till följd av USAs krig mot Iran. Följden är att jordbruket nu kläms mellan svaga priser på spannmål och oljevaxter och extremt höga priser på diesel och gödning.

Den svenske växtodlaren vilja att odla påverkas i hög grad av priserna på diesel och mineralgödsel. Gödselkostnaden utgör drygt en tredjedel av produktionskostnaden. Till följd av oroligheterna i Mellanöstern beräknas diesel vecka 13 vara hela 5,52 kronor dyrare per liter än vecka 5 medan gödningen stigit med 3,10 kronor per kilo för kvävegödsel under perioden.

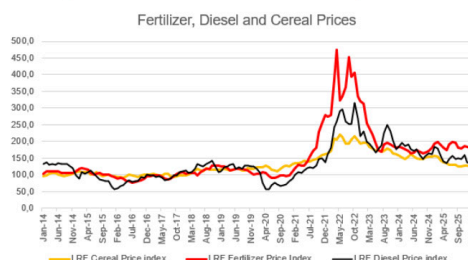
Detta motsvarar att diesel blivit 42% dyrare än vecka 5 och ligger nu på prisnivåer motsvarande åren 2022/2023 då Ukrainakriget blossade upp.

Kvävegödningen har blivit 18 procent dyrare än vecka 5 före stängningen av Hormuz men är betydligt lägre än under åren 2022/2023 då Ukrainakriget blossade upp. Då var kvävegödningen dubbelt så dyr som vecka 13. Men då hade vi också ett betydligt högre spannmålspris som räddade kalkylen.

Nyckeltal och diagram

Internationella priser på spannmål och oljevaxter

Diesel och gödningspriserna stiger kraftigt medan spannmålspriserna är fortsatt låga

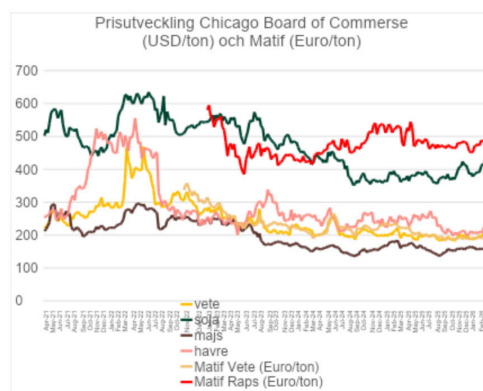
Källa: LRF VM-Index (internationella priser omräknade till SEK)

Priserna på spannmål har varit relativt oförändrat låga under det senaste året.

Sett över en femårsperiod ligger priserna på spannmål lägre än vad som var fallet innan Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022.

I mars 2026 stiger gödning och diesel kraftigt medan spannmålspriserna inte följer med.

Priserna på CBOT och Matif har varit låga på spannmål och oljevaxter under 2025. I början av 2026 ser vi en tendens till stigande priser på främst oljevaxter.

Råolja Brent

Brent-terminer ligger på 95 dollar per fat på torsdagen 9:e april-26. Investerare bedömde sannolikheten för en förlängning av eldupphör mellan USA och Iran. Rapporter indikerade att Washington och Teheran överväger en förlängning av deras två veckor långa eldupphör för att ge mer tid att förhandla. Under tiden förblir Hormuzundet i praktiken stängt

Sett över tid ligger råoljepriserna på nästan samma nivå som vid Rysslands invasion av Ukraina 2022.

[Brent crude oil - Price - Chart - Historical Data - News](#)

Urea – global

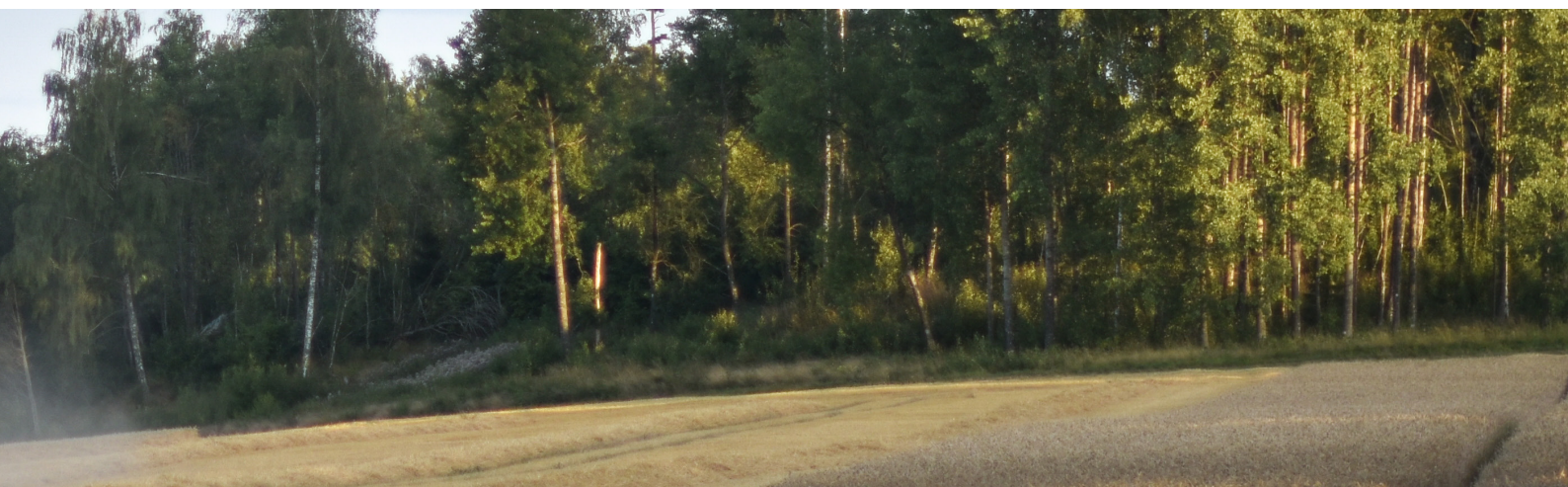

Urea-terminkontrakt steg till över 700 dollar per ton under fredagen, det högsta priset sedan oktober 2022, och har nu stigit med mer än 70 % i år. Urea-terminkontrakt steg över 700 dollar per ton, det högsta sedan oktober 2022, och är mer än 70 % högre i år, eftersom kriget i Mellanöstern kraftigt stör de globala gödselmarknaderna. Konflikten har även lett till en kraftig uppgång i naturgaspriserna, en nyckelingrediens för ureatillverkning, och begränsat flödena genom Hormuzsundet, som hanterar cirka en tredjedel av de globala gödseltransporterna.

I början av Ukraina-kriget låg priset på urea stundtals betydligt högre.

[Urea - Price - Chart - Historical Data - News](#)

Naturgas Europa

Europeiska naturgasterminer stabiliserade sig nära 40 € per MMBtu på torsdagen och ligger nära sin lägsta nivå på över sex veckor eftersom marknaderna väger utsikterna för en förlängning av eldupphör mellan USA och Iran med fortsatta förhandlingar.

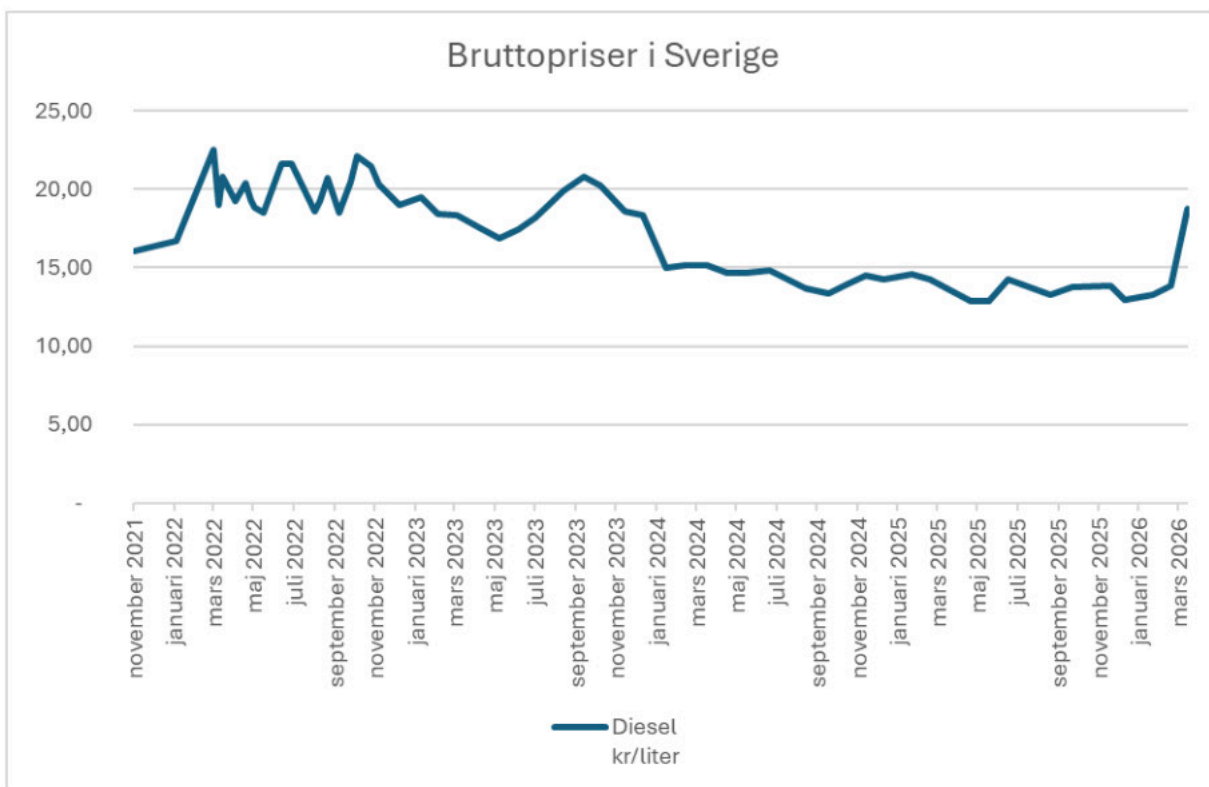
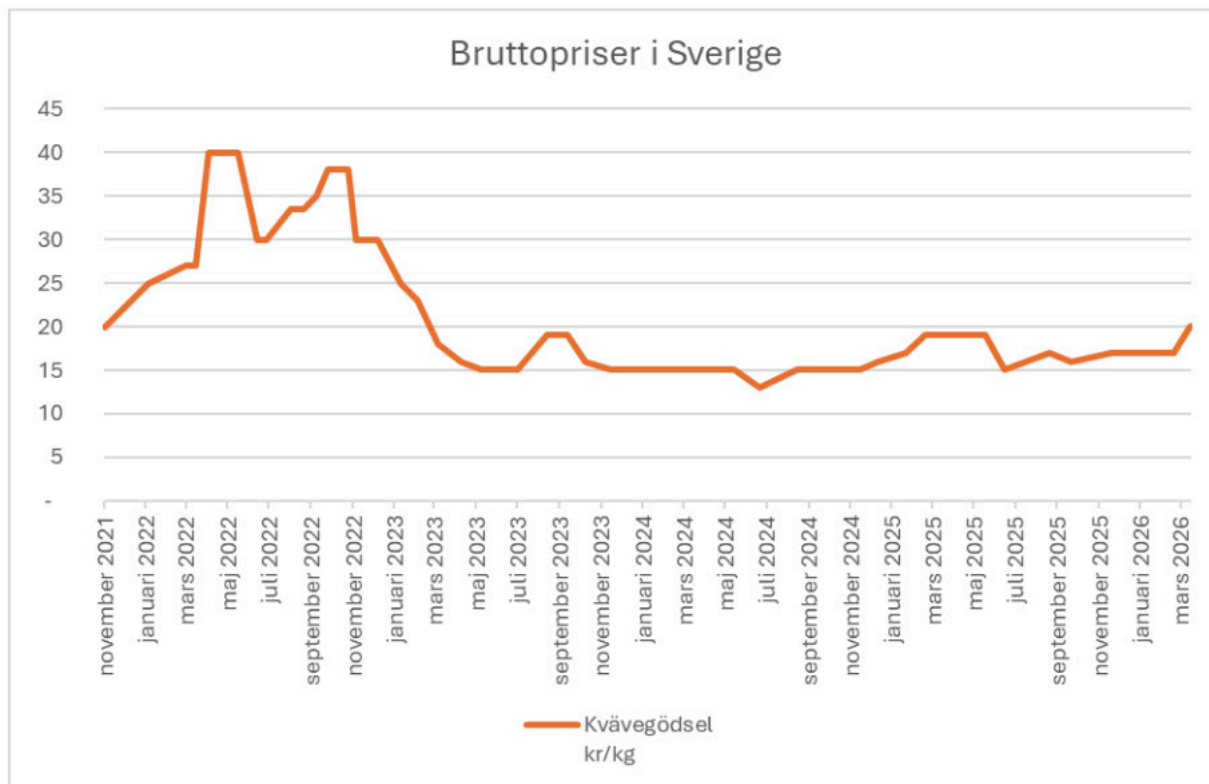
Även europeiska naturgasterminer steg, med mer än 8 % på måndagen, sedan president Trump meddelade blockaden av Hormuzsundet. USA:s blockad gäller all maritim trafik som går in och ut från iranska hamnar men de kommer inte att hindra friheten för fartyg som passerar sundet till och från icke-iranska hamnar.

Sett över tid är naturgas betydligt billigare än 2022 då naturgas kostade cirka sju gånger mer.

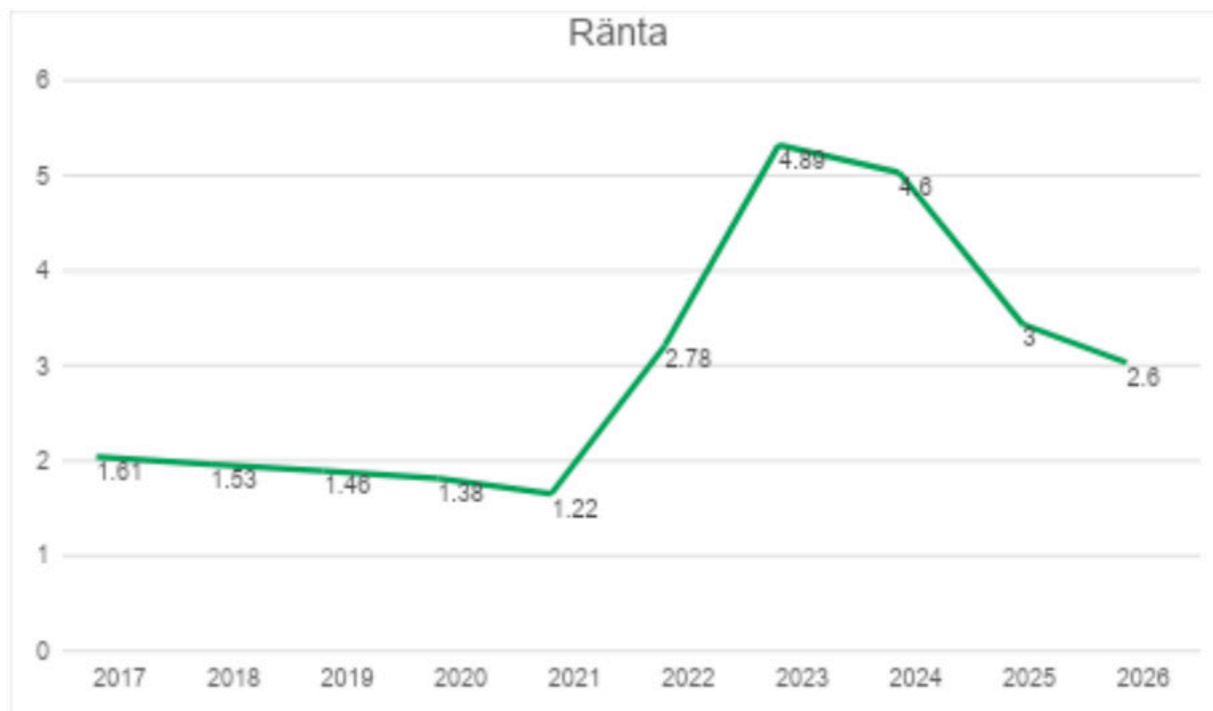

[EU Natural Gas - Price - Chart - Historical Data - News](#)

Nationella priser gödning och diesel

Ränteutveckling i Sverige

Räntekostnaden var låg fram till 2022 men steg kraftigt i samband med inflationen efter Ukrainakonflikten, vilket försämrade lönsamheten. Räntan har därefter sjunkit till ca 3 % under 2025 och väntas ligga runt 2,75 % 2026, men trots detta kvarstår svag lönsamhet särskilt vid hög belåning och med nuvarande markpriser.

Klimat och väder ökar riskerna

Samtidigt som globala priser påverkas av politiska oroligheter utgör klimatförändringarna en allt större affärsrisk för jordbruket. Ökad variation i väder, med fler perioder av torka, översvämningar och extrema temperaturer, skapar osäkerhet i både skördenivåer och produktionskostnader, vilket försvårar långsiktig planering och investeringar. Nedan beskrivs några av de faktorer som påverkat mest den senaste tiden.

- Utvintring har i år varit ett ovanligt stort problem i Mälardalen och Västra Sverige. Bristen på skyddande snötäcke i kombination med perioder av sträng kyla har lett till omfattande skador på höstsådda grödor. För en lantbrukare innebär det att marken måste sås på nytt under våren vilket bidrar till ökade kostnader.
- Påfyllningen av grundvattnet har under hösten och vintern varit otillräcklig i stora delar av södra och östra Götaland samt östra Svealand, och har inte kompenserat för fjolårets nederbördsunderskott. De senaste tre månaderna har nederbörden endast uppgått till omkring 50 procent av det normala. Eftersom grundvattenmagasinen normalt fylls på under vinterhalvåret, medan växtupptag och avdunstning begränsar nybildningen under växtsäsongen, är läget särskilt bekymmersamt. Detta innebär en ökad risk för torka, sämre etablering och lägre skördepotential i växtodlingen under kommande säsong. Vattenflödena är nu långt under det normala i stora delar av södra Sverige, vilket väcker oro för torka och låga nivåer i viktiga vattentäkter som Bolmen och Vombsjön, vilka försörjer stora delar av Skåne med vatten.
- El Niño är ett återkommande klimatfenomen som påverkar vädermönster globalt och därmed också förutsättningarna för växtodling. Under en El Niño-period förskjuts nederbörd och temperaturer, vilket ofta leder till torrare förhållanden i vissa regioner och ökad nederbörd i andra.

För växtodlingen innebär detta ökad osäkerhet. I norra Europa, inklusive Sverige, kan El Niño ge mildare vintrar och ibland torrare vårar, vilket påverkar etablering och tillväxt negativt om markfukten blir låg. Samtidigt kan förändrade vädermönster globalt påverka skördenivåer i stora exportländer, vilket i sin tur påverkar priser och lönsamhet för svenska odlare. Sammantaget bidrar El Niño till större variation i både väder och marknadsförutsättningar, vilket ökar behovet av riskhantering i växtodlingen.